Op zoek naar het groene geheim

Wie op zoek gaat naar goede voorbeelden van duale trajecten en EVC komt onherroepelijk terecht in de groene sector. Die lijkt een voorsprong te hebben die vooralsnog alleen maar leidt tot een verdere uitloop. Goed voorbeeld doet kennelijk goed volgen.

Ja hoor, daar waren ze weer. De vertegenwoordigers van de groene sector (in dit geval Cehave Landbouwbelang en Axent Groenprojecten) die er onder gepast jaloerse blikken van de concurrentie vandoor gingen met zowel de EVC Duurzaamheidsprijs als de EVC Aanmoedigingsprijs. Dat was niet voor het eerst. In 2003 ontving voedingsmiddelenconcern Heinz de (toen nog één) jaarlijkse landelijke EVC Prijs, en twee jaar later, in 2005, ging de Zwolse gemeentelijke groenvoorziening met de eer strijken.
Hoe doen ze dat toch? Anders geformuleerd: welk geheim gaat er schuil achter dit groene succes?

Is het 't groene onderwijs dat zo lekker met EVC bezig is, zijn het juist de groene bedrijven die er om vragen, of is het een combinatie van factoren? Wie op zoek is naar antwoorden moet vragen stellen. En wie het groene geheim wil ontrafelen, zal dus vooral de groene sector zelf moeten bevragen.

Bakkertje Bolleboos

'Boer, bakker, bolleboos' kopte de Twentsche Courant onlangs boven een artikel over een bedrijfsbezoek van minister Veerman van Landbouw aan het bedrijf dat lange tijd de slogan 'Boer, bakker, Bolletje' hanteerde. Aanleiding voor zijn bezoek was dat Bolletje alle 300 productiemedewerkers terug naar de schoolbanken stuurt om een landelijk erkend diploma te halen. Hiervoor heeft het bedrijf een overeenkomst gesloten met AOC Oost, een van de agrarische onderwijs centra (AOC's) die – anders dan de ROC's – onder de minister van

Landbouw vallen. Het was tijdens deze bijeenkomst dat de minister zich liet ontvallen dat de groene onderwijsinstellingen kleiner en daardoor meer wendbaar zijn dan de overige scholingsinstituten. Daardoor zouden ze beter op de vraag uit de markt kunnen inspelen en het groene bedrijfsleven meer op maat kunnen bedienen.
Nu is Veerman niet de meest objectieve bron waar het gaat om het beoordelen van de groene onderwijsprestaties, maar hij heeft zeker een punt. De AOC's staan dicht bij de praktijk, luidt een veel gehoord compliment aan het adres van deze onderwijsinstellingen. Dat komt waarschijnlijk omdat ze van de nood een deugd hebben gemaakt. Het aantal bedrijven in de primaire productiesectoren kalft al jaren aaneen af, waardoor de scholen gedwongen werden een slag te maken om geen terrein te verliezen. Dus zijn ze breder om zich heen gaan kijken en hebben ze hun klantenkring uitgebreid. Richting de voedings- en genotmiddelenindustrie bijvoorbeeld, inclusief toeleverende bedrijven. Maar ook de verblijfsrecreatie en de logistiek, om maar enkele voorbeelden te noemen, maken onderdeel uit van de nieuwe doelgroep. Bovendien hebben de AOC's ingestoken op planmatige acquisitie, marktconforme prijzen en constante kwaliteit, zo melden ze desgevraagd zelf. Dat moet toch klanten lokken, zou je zeggen.

Business as usual

"Zijn we dan echt zo innovatief bezig?", vroeg Ton Friesen zich af toen Cehave Landbouwbelang in november de landelijke EVC-prijs won. "Voor ons was het gewoon *business as usual*." Friesen werkt als senior consultant bij Helicon Opleidingen en begeleidde de mengvoederfabrikant bij het inzetten van EVC op de werkvloer om zo de medewerkers te stimuleren tot 'een leven lang leren' en daarmee tot verbreding van hun inzetbaarheid. "Dit soort werk doen we al sinds 1998", zegt hij nuchter.
In de visie van Helicon kan opleiden niet meer zonder EVC. Zeker waar het gaat om werkenden. Daarom heeft het opleidingsinstituut ook geen contractbureau op afstand, maar maakt het onderdeel uit van de gewone bedrijfsvoering. Friesen: "We willen juist dat onze contractopleidingen aanjagend werken voor het reguliere onderwijs. Dat doen we door de verworvenheden van bedrijfsgerichte opleidingen te implementeren in ons reguliere onderwijs. Dat vertaalt zich onder meer in zo min mogelijk praktijk binnen de school zelf. Praktijk doen we liever bij de bedrijven. Dat kan echter alleen als je eerst met die bedrijven afspreekt hoe je mensen ontwikkelt. En daarvoor moet je dan weer eerst je eigen mensen ontwikkelen. Bovendien moet je investeren om van bedrijven opleidingsbedrijven te maken. Voor je zover bent, ben je al snel vier, vijf jaar verder. Maar het is ons gelukt. We kunnen nu studenten op pad sturen met de opdracht: 'Jij gaat bij dat bedrijf die en die competentie ontwikkelen'. Dat bedrijf weet op zijn beurt precies hoe dat moet worden opgepakt."
Deze aanpak getuigt van "ondernemersvisie", vindt Friesen. "EVC en duale trajecten zijn in woord en daad speerpunt van beleid van ons college van bestuur. Dit laatste is in mijn beleving een absolute randvoorwaarde, want anders krijg je het echt niet van de grond."

Niet beter maar effectiever

Wat bij de AOC's goed werkt, zou ook bij de ROC's moeten kunnen. Maar waarom vindt EVC dan geen veel bredere, landelijke navolging? En waarom springt de groene sector zo opvallend veel meer in het oog als het gaat om EVC-procedures? De ROC's hebben andere zaken aan hun hoofd, zo lijkt het. Alleen wil niet iedereen hierop geciteerd worden, want niemand wil deze partij openlijk afvallen.
In de eerste plaats hebben de ROC's hun handen vol aan fusies, herinrichting van afdelingen en wat al niet meer, waardoor onderwijsvernieuwing momenteel op een laag pitje staat, zo is het vermoeden. Bovendien is de noodzaak minder groot. Anders dan AOC's zijn ROC's regionaal georiënteerd. Leerlingen én bedrijven komen toch wel, omdat ze in hun gebied geen andere keuze hebben. Een derde punt dat het werken met EVC-procedures er niet gemakkelijker op maakt is dat er binnen menig ROC verschillend tegenaan wordt gekeken. Terwijl je van een instituut als geheel toch een eenduidige visie zou mogen verwachten.
En dan is er nog iets. "Anders dan het ministerie van Onderwijs ziet het ministerie van Landbouw de school niet als een doel op zich maar als een middel om de economische kracht van de bedrijven te versterken", zegt senior beleidsmedewerker Jan Guerand die vanuit LNV is gedetacheerd bij de projectdirectie Leren & Werken. "OCW financiert de onderwijsinstellingen lumpsum, LNV subsidieert daarnaast projectmatig ter ondersteuning van de

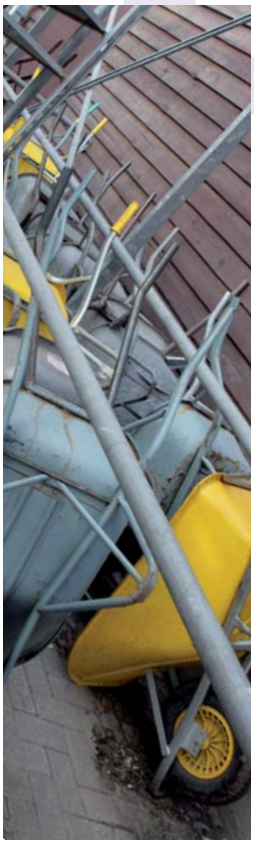

eigen beleidsdoelen. Er is een goede verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven nodig, omdat we denken dat we het meeste rendement van scholing hebben als zowel het onderwijs als het bedrijfsleven goed in hun netwerk zitten. Het gaat niet alleen om het scholen van mensen, maar om het leren en ontwikkelen van mensen in samenwerking tussen school en bedrijf. Ik denk dan ook niet dat de AOC's beter met EVC omgaan dan de ROC's, maar wel effectiever."

'Door samen te werken met ROC's kunnen we een breder dienstenpakket aanbieden'

Mogelijk kunnen de AOC's de ROC's op sleeptouw nemen. "Wij zoeken samenwerking", zegt Herman Morssinkhof van AOC Oost, "omdat we niet alle mensen binnen de bedrijven die bij ons aankloppen kunnen bieden wat ze zoeken. Ik ben nu bijvoorbeeld bezig met een bedrijf waar we ook medewerkers in de logistiek kunnen scholen maar waarvoor we de crebonummers niet hebben. Door samen te werken met ROC's kunnen we een breder, vollediger pakket van diensten aanbieden."

Goede ervaringen

Liesbeth Rutjes van het opleidings- en ontwikkelingsfonds voor de levensmiddelenindustrie SOL wenst het succes van EVC in de groene sector niet aan alleen de AOC's toe te schrijven. "Ook andere partijen hebben EVC onder de aandacht van het bedrijfsleven gebracht", verzekert zij. "Particuliere opleidingsaanbieders bijvoorbeeld, maar ook de brancheorganisaties zoals die van de koek- en snoepfabrikanten die collectief geld hebben ingezet voor EVC-trajecten."
Volgens Rutjes wordt EVC inmiddels breed toegepast, omdat de sector veel ervaren maar laaggeschoolde oudere werknemers telt voor wie aanvullende scholing inmiddels zeer gewenst is.

Anderzijds ondersteunt EVC ook het management in het streven naar kostenbesparing of bij eventuele outplacementprocedures.
Dit zijn echter argumenten die ook voor andere sectoren opgaan, maar volgens Rutjes helpt het dat het SOL EVC koppelt aan alle mogelijke projecten die worden uitgevoerd (waaronder ESF-projecten) en dat er actief propaganda voor wordt gemaakt. "Dan helpt het als je kunt verwijzen naar eerdere projecten waarbij EVC werd ingezet en waarmee positieve ervaringen zijn opgedaan", zegt ze. "Goede ervaringen van collega-bedrijven werken uiteindelijk nog steeds het meest wervend."

Olievlek

Het is duidelijk. Degenen die verantwoordelijk zijn voor de groene opleidingen zijn tevreden over zichzelf. Maar hoe zit dat met de afnemers? "EVC verspreidt zich als een olievlek over de voedingsindustrie", zegt Ton Verhaeg, sectormanager bij Aequor, het kennis- en communicatiecentrum dat zich sterk maakt voor een goede afstemming van het middelbaar beroepsonderwijs op de behoeften van het bedrijfsleven in wat wordt genoemd de sectoren 'voedsel en leefomgeving'. Als verklaring hiervoor noemt hij dat de sector al jaren "heel actief" met EVC werkt.
"In de sector werken veel mensen met een lage vooropleiding maar met veel aanvullende training en een schat aan kennis en ervaring", zegt Verhaeg. "Dat maakt het voor werkgevers aantrekkelijk om, wanneer zij hun mensen verder gaan scholen, die ervaring te verzilveren en te gebruiken als middel om de opleiding te verkorten. Dan kom je al snel uit bij EVC."
Volgens Verhaeg heeft de groene sector wat EVC betreft een stevige voorsprong opgebouwd ten opzichte van andere sectoren. Dat komt mede doordat de sector al jaren kampt met grote tekorten aan personeel als gevolg van teruglopende leerlingenaantal in het onderwijs. Steeds meer bedrijven kiezen er dan ook voor hun mensen zélf op te leiden. De AOC's zijn hierdoor steeds vaker in de bedrijven zélf actief met bedrijfsinterne BOL- of BBL-opleidingen. Overigens zijn de tekorten aan afgestudeerden er nog steeds. "Stageplekken hebben we genoeg", zegt Verhaeg, "maar geen stagiairs." <<<

KWALITEITSCODE: NORMEN VASTGESTELD

Een mijlpaal was het zeker, de ondertekening van de tekst van de Kwaliteitscode EVC. Maar wat toen te doen? Nou, verder schaven en buffelen, luidt het antwoord. Aan de normen bijvoorbeeld, om de code écht handen en voeten te geven.

MEER WETEN?

De *'Normering voor de beoordeling van EVC-aanbieders'* is te downloaden van de site van het Kenniscentrum EVC, **www.kenniscentrumevc.nl.**

De Toolbox Kwaliteitscode EVC ziet er prachtig uit. Professioneel ook, overzichtelijk, handig in het gebruik... enfin, prima allemaal. En vooral: informatief. Maar wie er écht mee aan de slag wil, mist nog de laatste schakel. Hoe steekt de beoordeling van een – erkende! – EVC-procedure nu precies in elkaar? Hoe meetbaar zijn de erkende EVC-procedures? Wat zijn de normen? Kortom: waar is het houvast?

De opsomming van kritische vragen hierboven lijkt op kritiek, maar is dat niet. Al was het alleen maar omdat de opstellers van de kwaliteitscode zich hier al op voorhand van bewust waren. Het lukte nu eenmaal niet om de teksten al vóór de introductie van de code af te ronden. Simpelweg omdat dat het werk aan de code zelf behoorlijk in de weg zou hebben gestaan.

Pas na de ondertekening van het convenant tijdens de landelijke EVC-dag op 14 november jongstleden kon er aan de slag worden gegaan met een normering in de vorm van een technische uitwerking van de EVC-code. Daar staat overigens niets nieuws in en de normering verandert de code ook niet, maar maakt de afspraken meetbaar die in het convenant zijn vastgelegd. Hierdoor kan een beoordelende instantie vaststellen of een EVC-aanbieder volgens de code werkt of niet.

Concepttekst

Samen met in eerste instantie KCE en NVAO is in de tussenliggende tijd een concepttekst gemaakt die is besproken met een flink aantal EVC-aanbieders, maar ook met beoordelende instanties. Uitgangspunt was dat de normering werkbaar en praktisch zou zijn.

Onlangs zijn de convenantpartners – rijksoverheid, sociale partners, HBO-, MBO- en AOC-raad, Open Universiteit, Colo, CWI, UWV, Divosa, en Paepon – opnieuw bijeen geweest om de daadwerkelijke normen op basis van deze concepttekst vast te stellen, evenals de voorgeschreven werkwijze van de beoordelende instanties. Zij zijn er in geslaagd een eenduidige normering vast te stellen die voor alle mogelijke domeinen geldt. Anders gezegd: overal waar erkende EVC-procedures worden uitgevoerd, gelden dezelfde normen. Wie daar van afwijkt, wordt geen Erkend EVC Aanbieder.

Volgens de convenantpartijen heeft de opbouw en implementatie van de kwaliteitscode nu een periode nodig waarin verdere praktijkervaring wordt opgedaan. Er moet gewoon mee gewerkt worden om daarmee ook de benodigde reflectie vanuit de praktijk te krijgen. Afgesproken is daarom dat de normering een soort conceptstatus houdt tot 1 augustus 2007. Het Kenniscentrum EVC zal in de tussentijd praktijkervaringen verzamelen en die in de zomer verwerken in een definitieve versie. EVC-aanbieders die voor de zomer beoordeeld worden hoeven trouwens niet bang te zijn dat dit een negatief effect zal hebben op hun status. Een eenmaal afgegeven erkenning blijft gewoon staan, ook als de normering in augustus wordt aangepast. <<<

LOGO VOOR ERKENDE EVC-AANBIEDER

Organisaties die EVC-procedures uitvoeren die voldoen aan de landelijke 'Normering voor de beoordeling van EVC-aanbieders' worden herkenbaar aan een speciaal logo. De vormgeving van het logo wordt binnenkort bekendgemaakt op de website van het Kenniscentrum EVC (www.kenniscentrumevc.nl), waar tevens een lijst is te vinden van de organisaties die voldoen aan de landelijke Kwaliteitscode EVC.